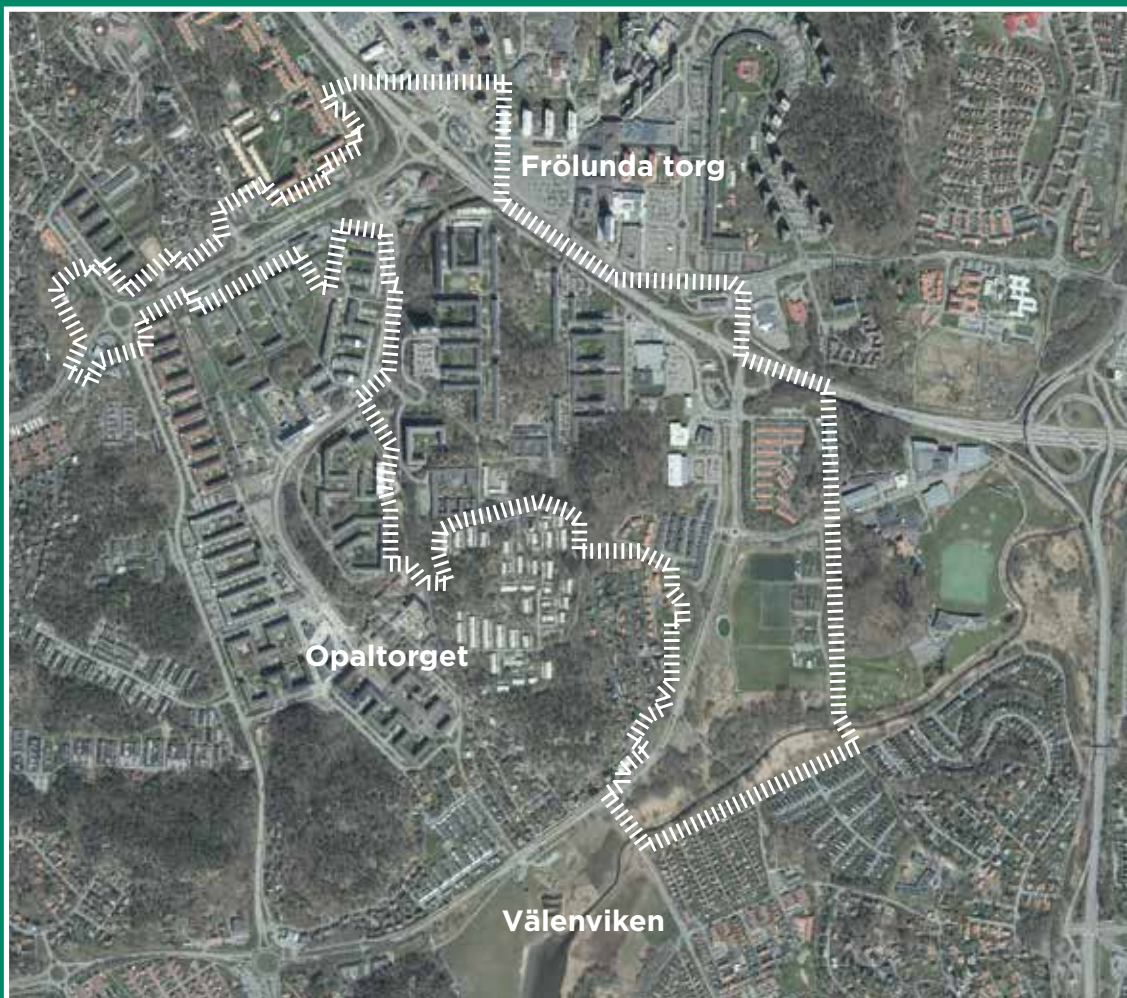

Göteborgs
Stad

Grönstrukturutredning för **Program för Tynnered.**

Jonas Bäckström, Karin Vilhelmsen.
Park- och naturförvaltningen, Göteborgs stad
2021-06-30

Sammanfattning

Grönstrukturutredningen är ett underlag för Tynnereds utveckling. Den är en kartläggning av förutsättningar och ett förslag på utveckling. Åtgärderna som föreslås är avgörande för att skapa en attraktiv stadsdel där ekologiska och sociala värden tillgodoses.

Värna

- *Tillgängliga gröna ytor.*
- *Välens naturvärden.*
- *Övriga naturvärden (se Naturvärdesinventering).*

Nyttja och utveckla

- *Topasparken.*
- *Stråken från Frölunda torg till Välen, via Topasparken.*
- *Safir- och Ängåspassagen.*
- *Kastanjeallén till Välen.*
- *Änggårdsbergen-Välen-stråket.*

Skapa

- *Bostadsnära park i östra delen av området (Välen).*
- *Entréer till en framtida stadspark i Välen.*
- *Områdeslekplats i öster.*

Behov av särskilda utredningar

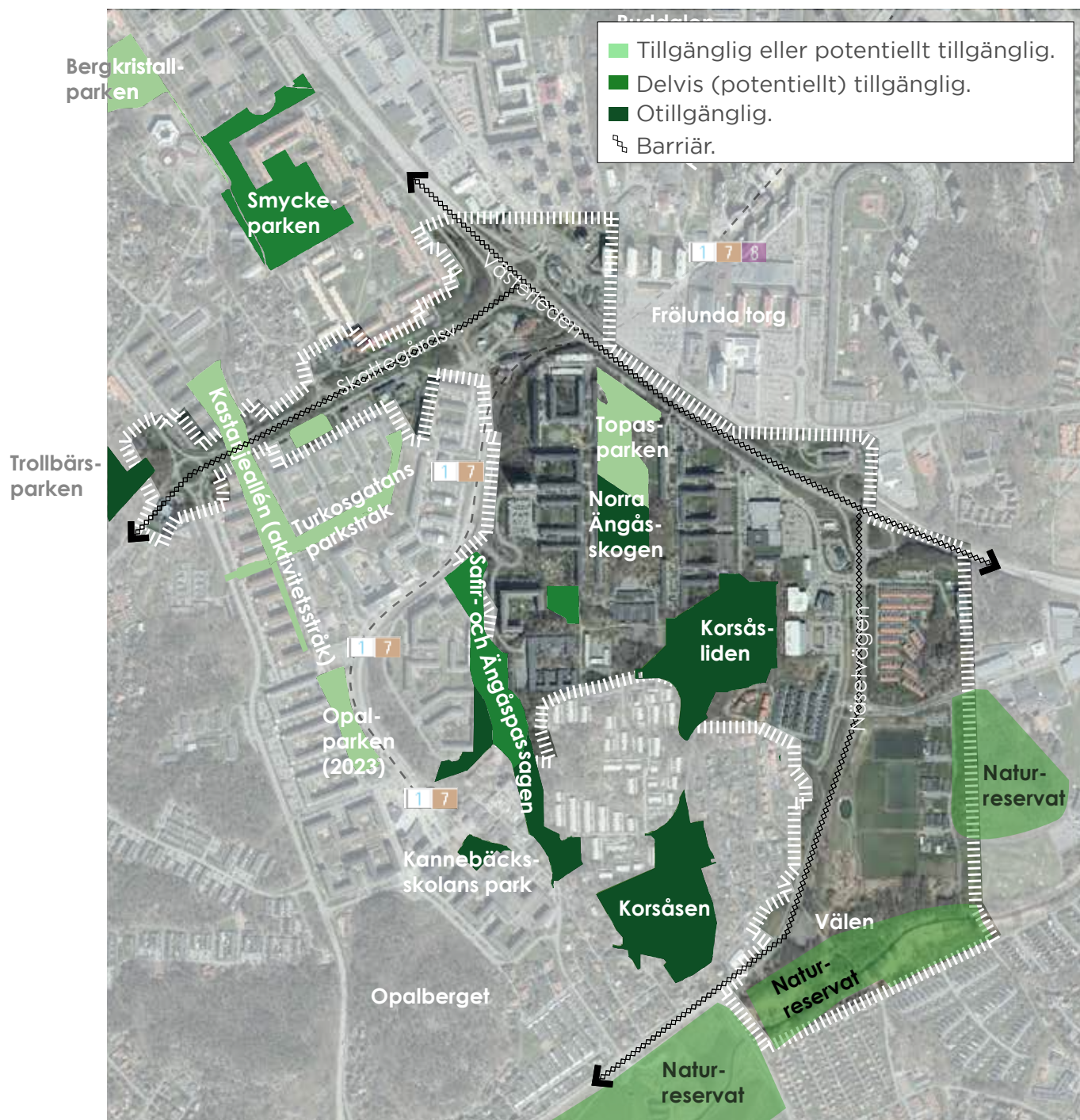
- *Naturvärdesinventering (pågår sommaren 2021).*

Innehållsförteckning

Programområdet	4
Förutsättningar: översiktsplanen	5
Förutsättningar: fördjupade översiktsplanen för	
Frölunda-Högsbo	6
Förutsättningar: pågående projekt	7
Förutsättningar: tillgänglighet park och natur	8
Förutsättningar: stråk	9
Förutsättningar: lekplatser	10
Förutsättningar: sociotopvärden	11
Förutsättningar: buller och luft	12
Förutsättningar: ekologi	13
Förutsättningar: Grönstrategin och programmets mål	14
Förslag	16
Förslag: Topasparken och stråket Frölunda-Välen	17
Förslag: Välen	19
Förslag: Safir- och Ängåspassagen	21
Förslag: Kastanjeallén till Välen	23
Bilaga: ekosystemtjänster	25
Bilaga: förra programmet (2004)	26

Programområdet

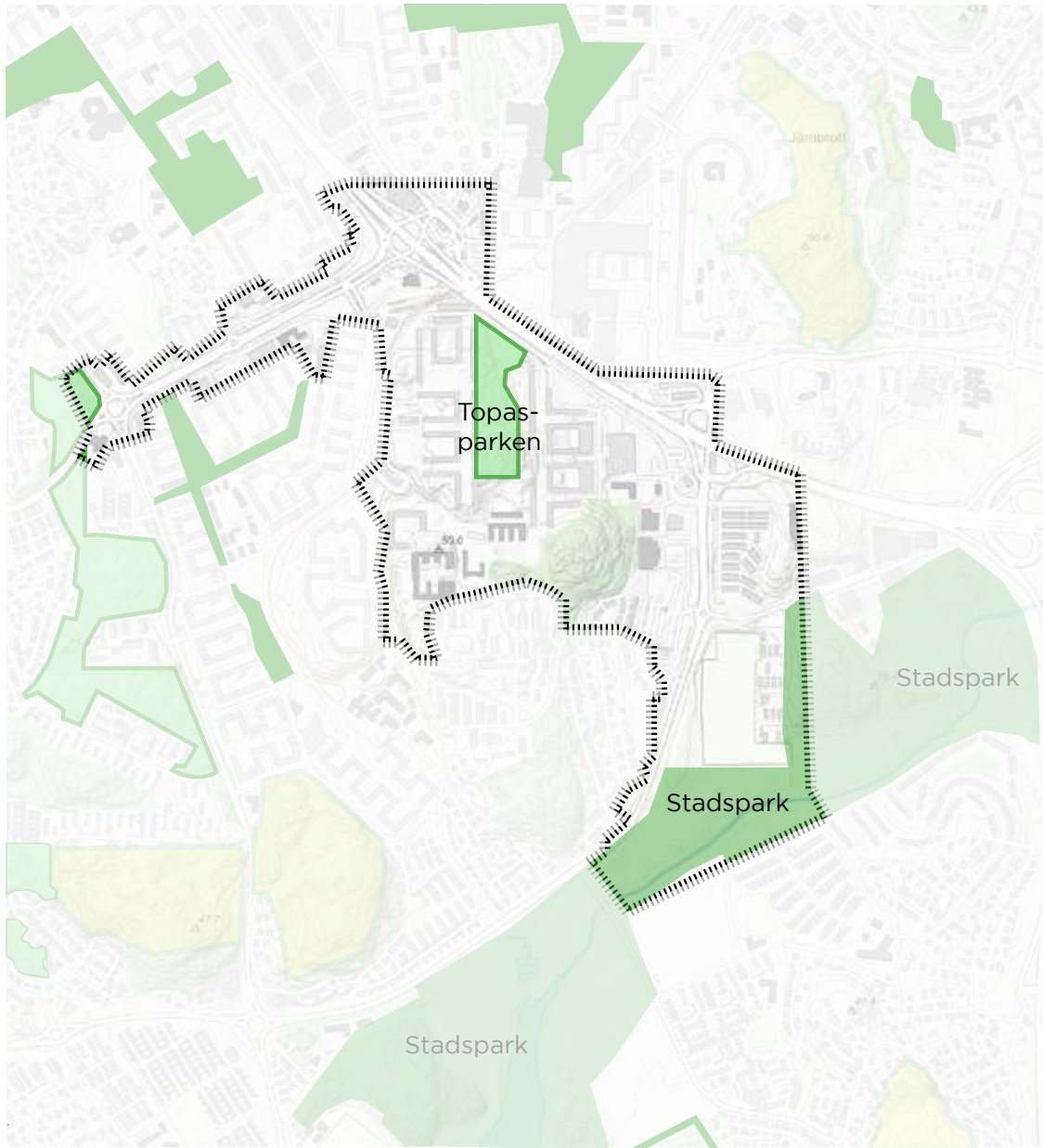
Programområdet är grönt men kuperat. Terrängen och gatunätet begränsar idag möjligheterna att ta sig mellan olika delar av området. Större delen av programområdet var färdigbyggt 1970.

Programområdets största park är Topasparken och den avlånga Safir- och Ängåsspassagen. Båda är bostadsnära parker. I omedelbar närhet finns även stadsdelsparkerna Smyckeparken, Kastanjeallén och, från 2023, Opalparken. I sydöst finns Vålens naturområde, utpekad som en framtida stadspark i det pågående översiktsplanarbetet. Stora delar av Vålen är idag naturreservat. Området är kringgärdat av barriärer i form av Västerleden i norr, Skattegårdsvägen i väster och Näsetvägen i öster. Större delen av området är bilfritt.

Förutsättningar: Översiktsplanen

Översiktsplanen är i granskningsskedet. Inom programområdet finns delar av en framtida stadspark i öster, Topasparken i mitten, och en bit grönområde vid Skattegårdsvägen i väster. Större delen av programområdet i övrigt är "blandad stadsbebyggelse", där bland annat "allmänna platser såsom parker, naturområden och torg" ingår.

Lager från Översiktsplanen:

Övriga grönområden. Motiv för eventuellt ianspråktagande för bebyggelse ska anges i detaljplan eller program till detaljplan och avvägas mot områdets eventuella natur-

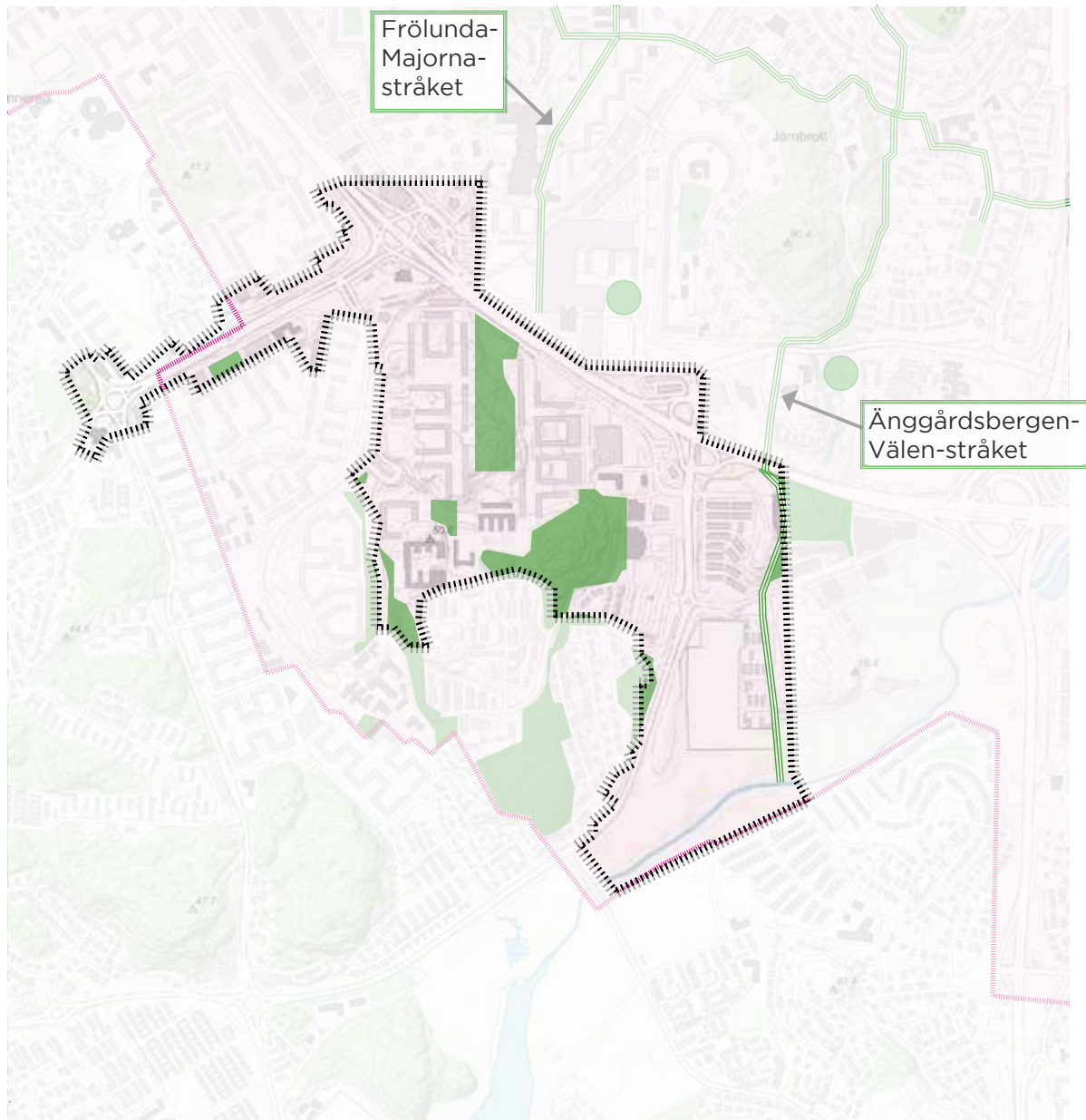
Parker. Parkkvaliteter och ekosystemtjänster ska utvecklas i alla parker. Inget byggande annat än för parkrelaterade ändamål.

Värdefulla natur och friluftsområden. Som huvudregel ska inga åtgärder som negativt påverkar områdenas värden för natur och friluftsliv genomföras..

Förutsättningar: FÖP Frölunda-Högsbo

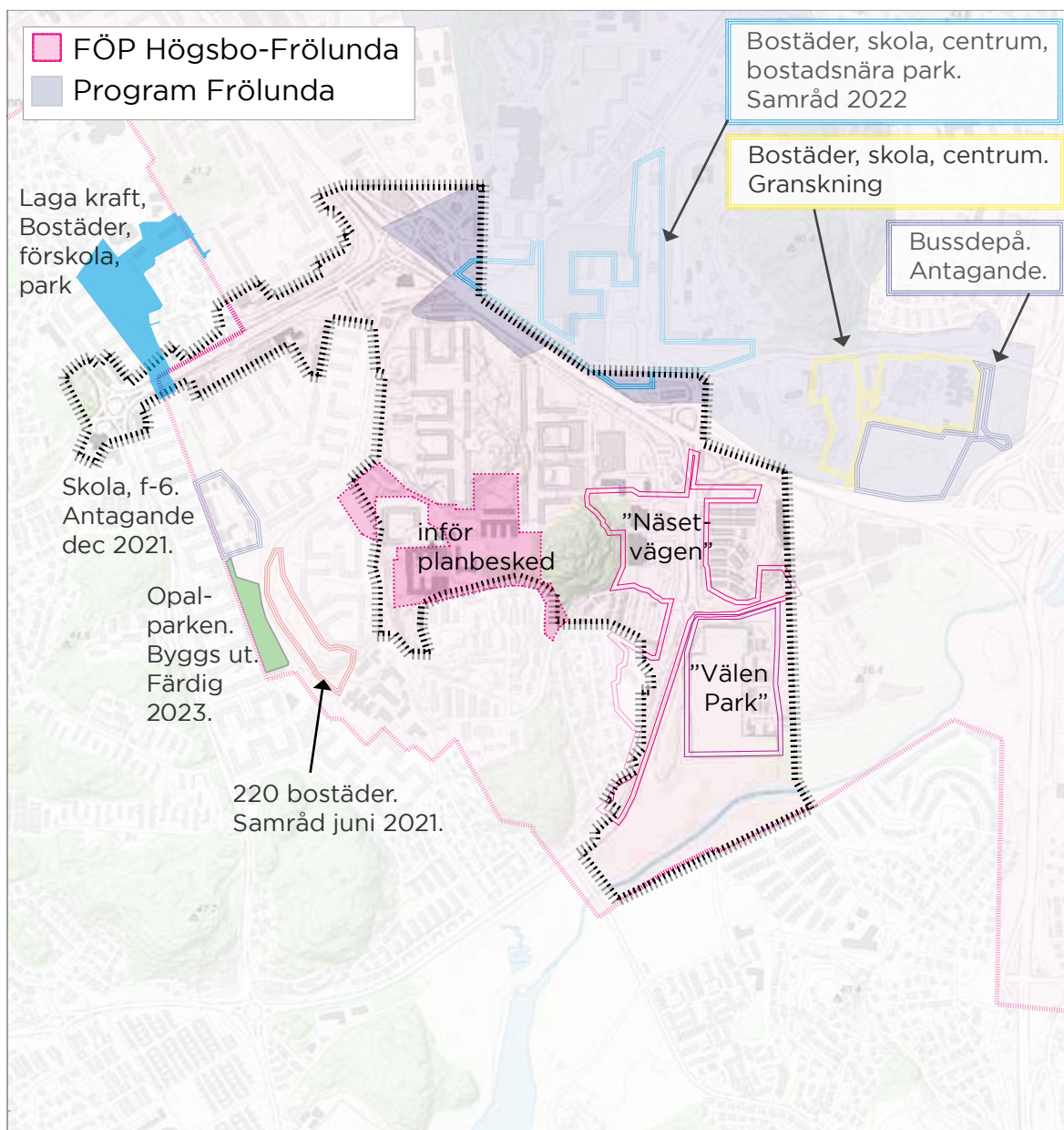
Större delen av programområdet ligger inom den fördjupade för Frölunda-Högsbo (FÖP). FÖP är i granskningsskedet. Den pekar ut bostadsnära park och natur i planområdet, samt stråket Änggårdsbergen-Välen i öster. Frölunda-Majorna-stråket slutar strax norr om programområdet.

- FÖP Högsbo-Frölunda
- Bostadsnära park eller natur i eller vid programområdet
- ▬ Grönt stråk: framförallt promenad och ekosystem
- Planerad bostadsnära park nära programområdet

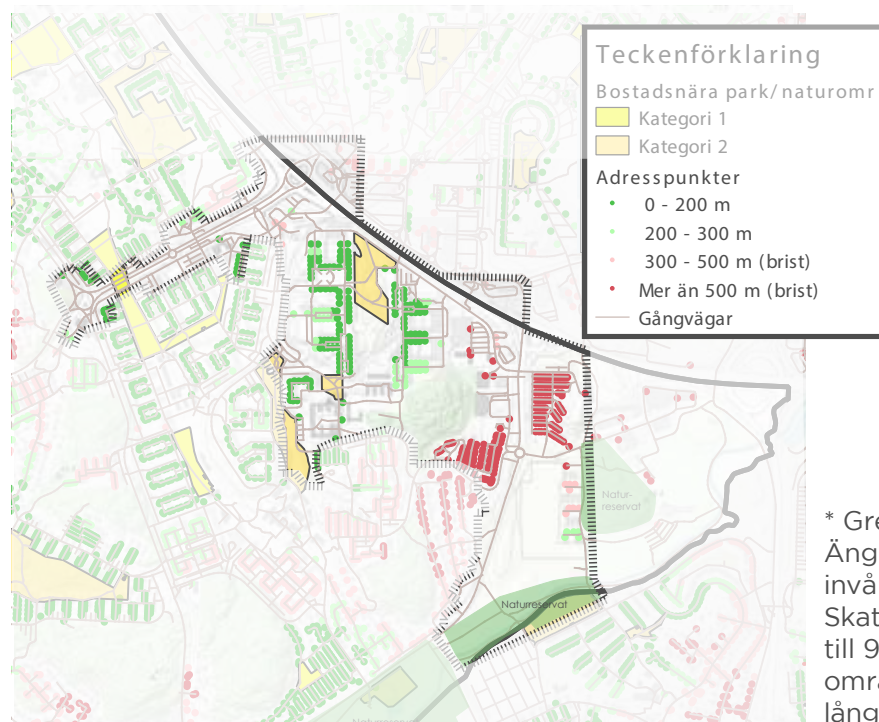
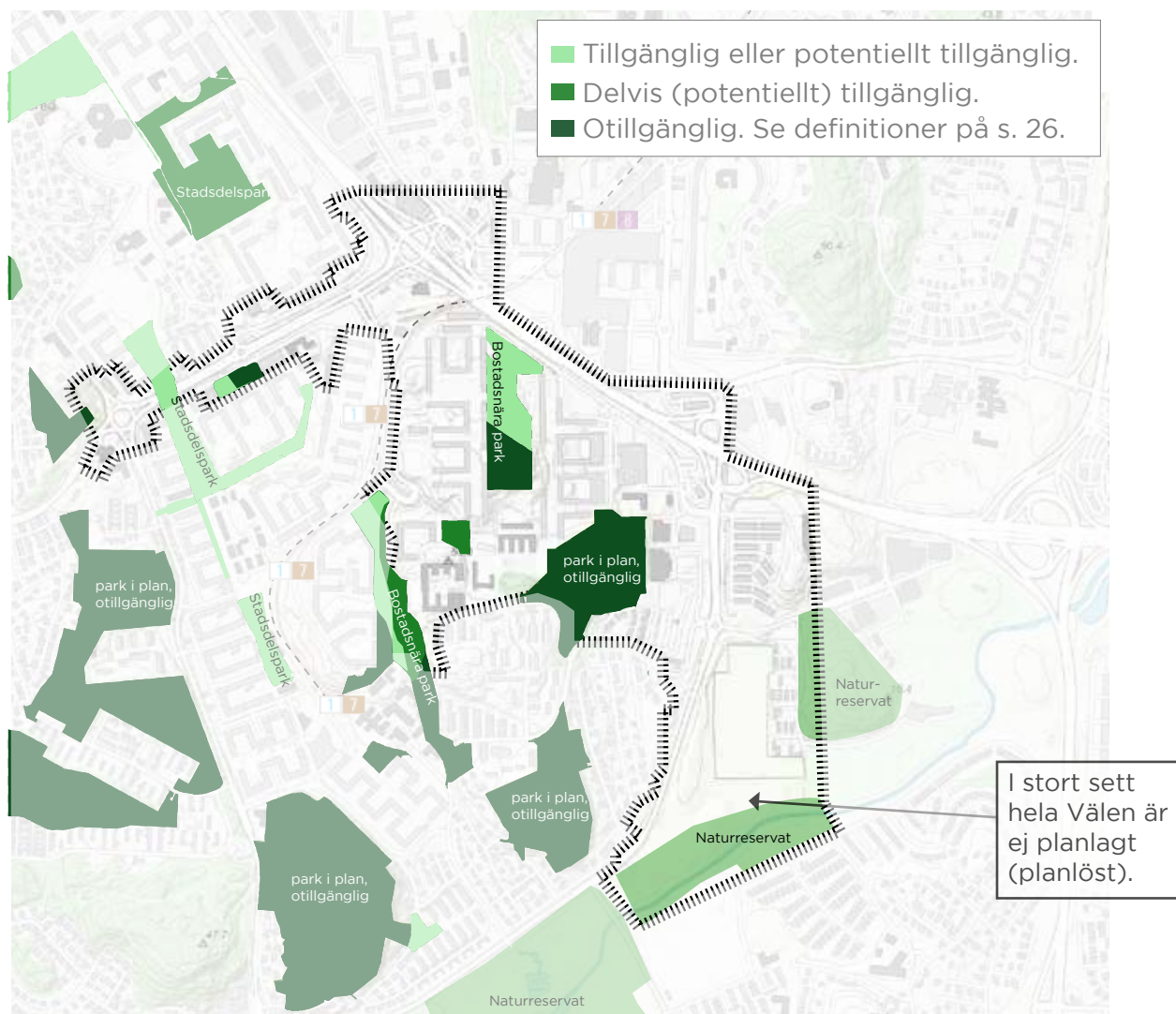
Förutsättningar: pågående projekt

Pågående projekt i eller nära programområdet: detaljplaner norr om och söder om området, planbesked för Näsetvägen och "Välen park" samt ett planbesked på gång för Ängåspassagen-Rubingatan, i mitten av området.

Förutsättningar: tillgänglighet park och natur

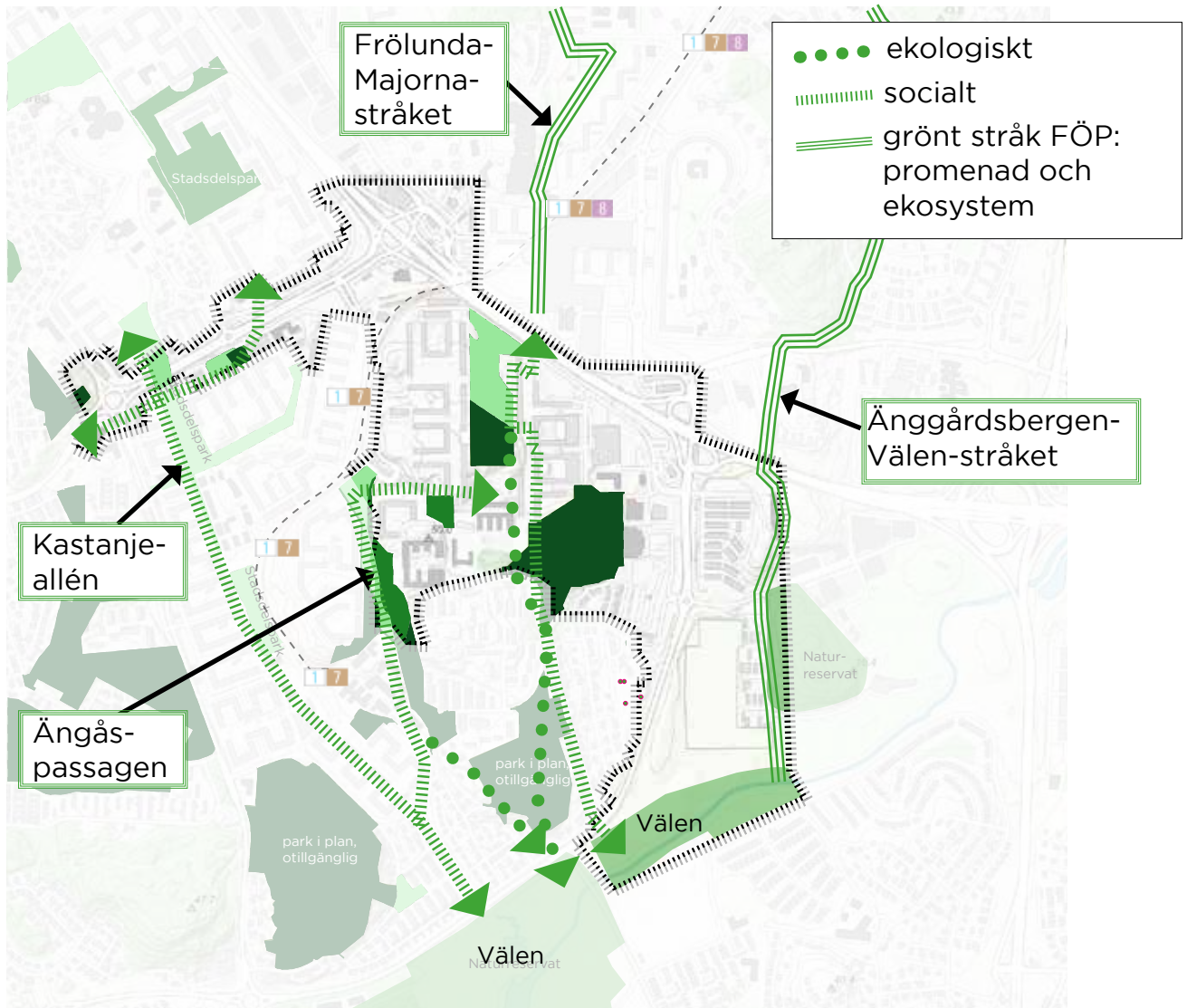
Programområdet har gott om grönområden, men relativt få tillgängliga ytor.* Östra delen av området lider brist på bostadsnära park. (Karta längst ner på sidan, röda områden). Där finns även två planbesked för bland annat bostäder - "Näsetvägen" och "Välen park" på föregående sida vilket ökar behovet av en bostadsnära park.

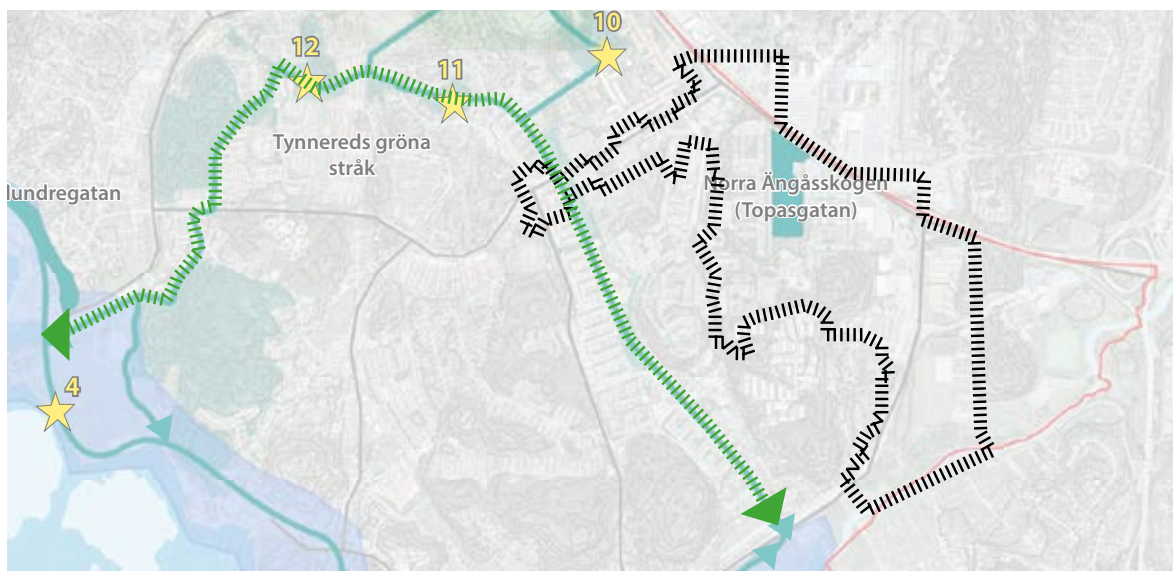
* Grevegården, Kannebäck och Ängås ger 6 m² tillgänglig park/invånare (lägre än nya Backaplan). Om Skattegården inkluderas ökar siffran till 9 m². Avståndet från östra delen av området till Smyckeparken är dock för långt.

Förutsättningar: stråk

Programområdet korsas av flera viktiga stråk. Här löper Änggårds-bergen-Välen-stråket i öster och en potentiell fortsättning på Frölunda-Majorna-stråket i mitten, samt Ängåspassagen och Kastanjeallén via Opalparken ner mot Välen i sydväst. De sociala stråken skänker grönska och lugn i en kontrast mot de trafikerade stråken.

Kastanjeallén är även den en del av en större grönstruktur: från Fiskebäck till Välen:

Förutsättningar: lekplatser

Programområdet har brist på områdeslekplats (för yngre barn) i öster. När Opalparken är klar 2023 så kommer dock bristen på stadsdelslekplats att ha byggts bort.

Nåbarhet till områdeslekplats inom 500 meter

● Alla lekplatser	Adresspunkter bostäder
■ Bostadsnära park/natur	● 0 - 250 meters gångavstånd till närmsta lekplats
■ Gångväg	● 250 - 500 meter
■ Gata	● 500 - 1000 meter (brist)
■ Byggnader	● Mer än 1000 meter (brist)

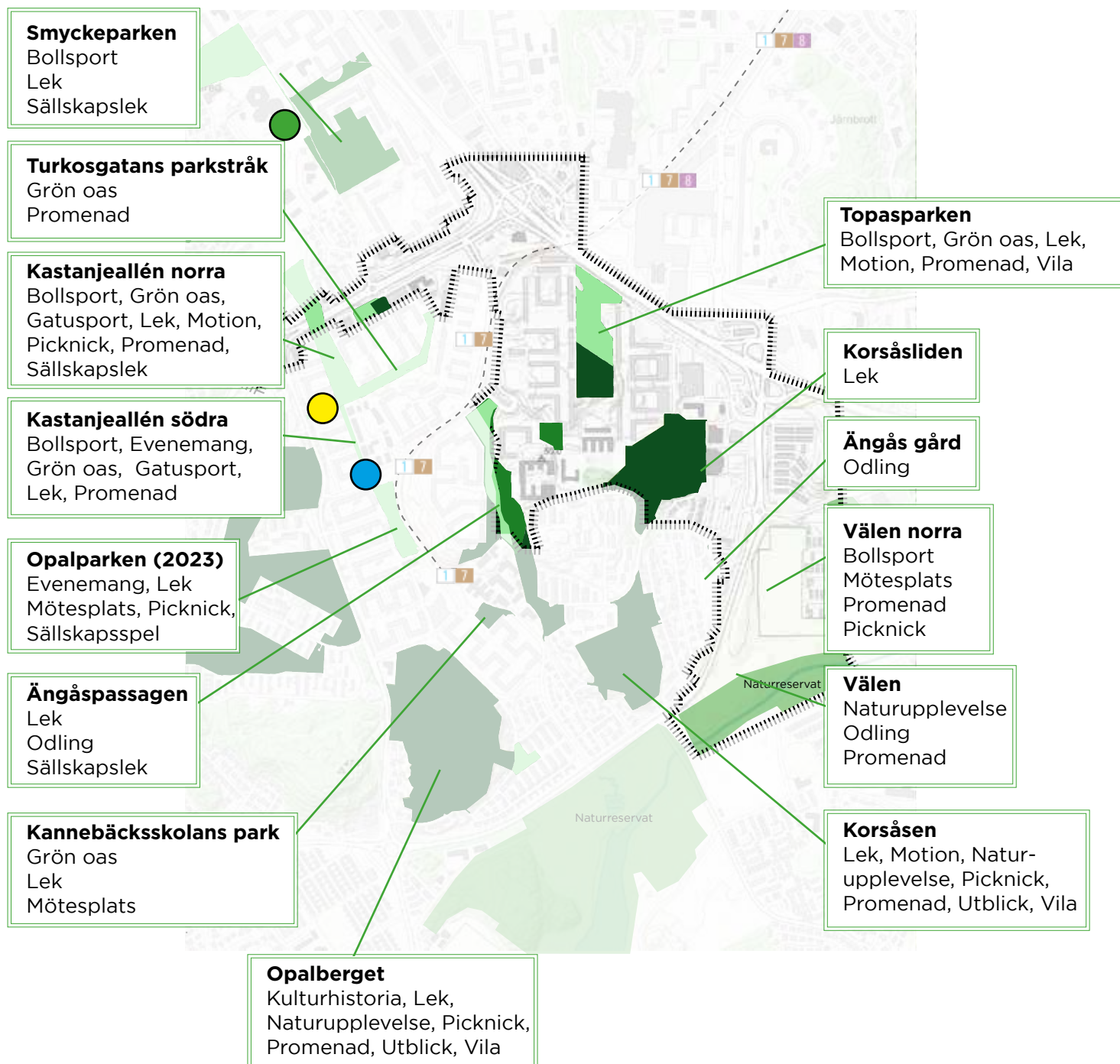
Definition: framförallt viktig för de yngre barnen och för de barn som börjar röra sig på egen hand i den offentliga miljön.

Placering: inom 500 meters promenad från bostaden utan att passera större barriär.

Områdeslekplatserna ska inte ersätta fastighetsägarens skyldighet enligt plan- och bygglagen att tillhandahålla friyta som är lämplig för lek i närheten av bostaden.

Förutsättningar: sociotopvärden

Sociotopkartan från 2006, justerad efter platsbesök 2021. Bullret från Västerleden i Topasparken hotar värdet "vila".

NU!-åtgärder (kopplade till Jämlik stad)

kompletteringar:
skate, sittmurar och soffor, klätternät, grillpuck, toalett mm. Gångvägarna runt kommer att föras med soffor samt förbättring av belysningen.

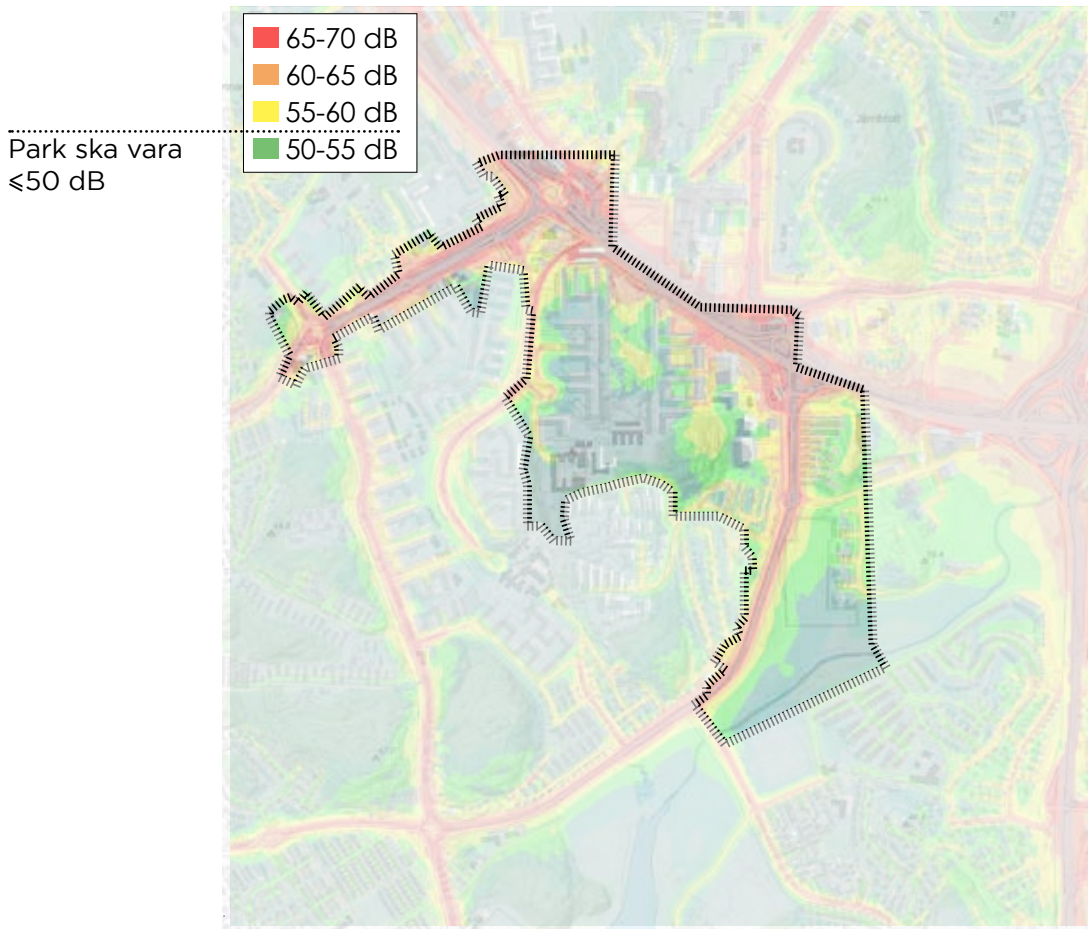
upprustning
av fickpark

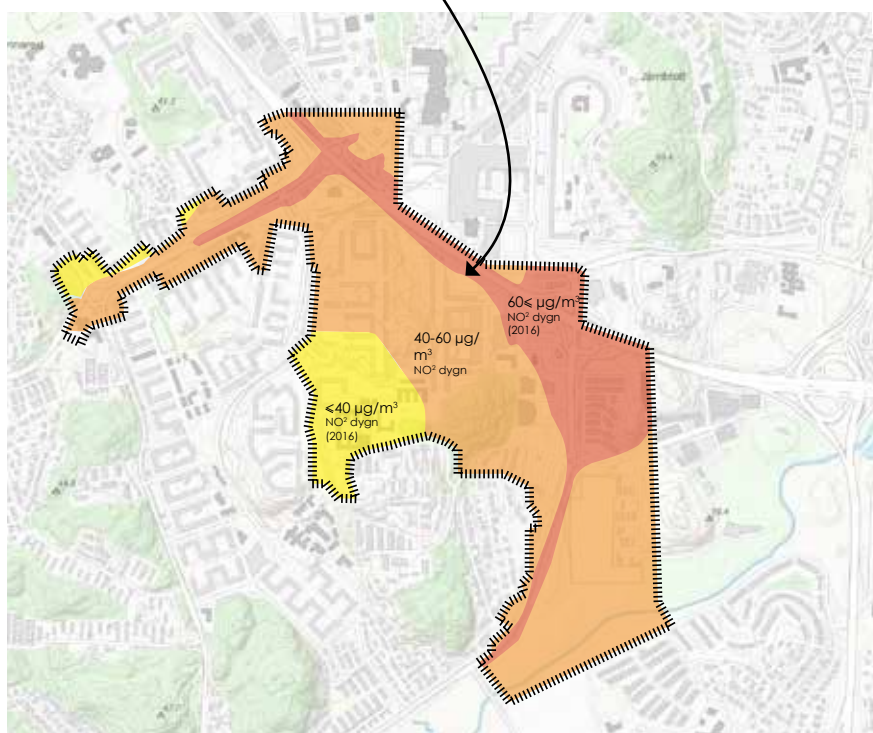
tillfällig
möblering
(utanför
Alma livs)

Förutsättningar: buller och luft

Vissa bullerproblem längs Västerleden, Skattegårdsvägen och Näsetvägen. Efter mätningarna (2018) har en bullervall byggts längs Västerleden, så värdena är rimligen något lägre i till exempel Topasparken.

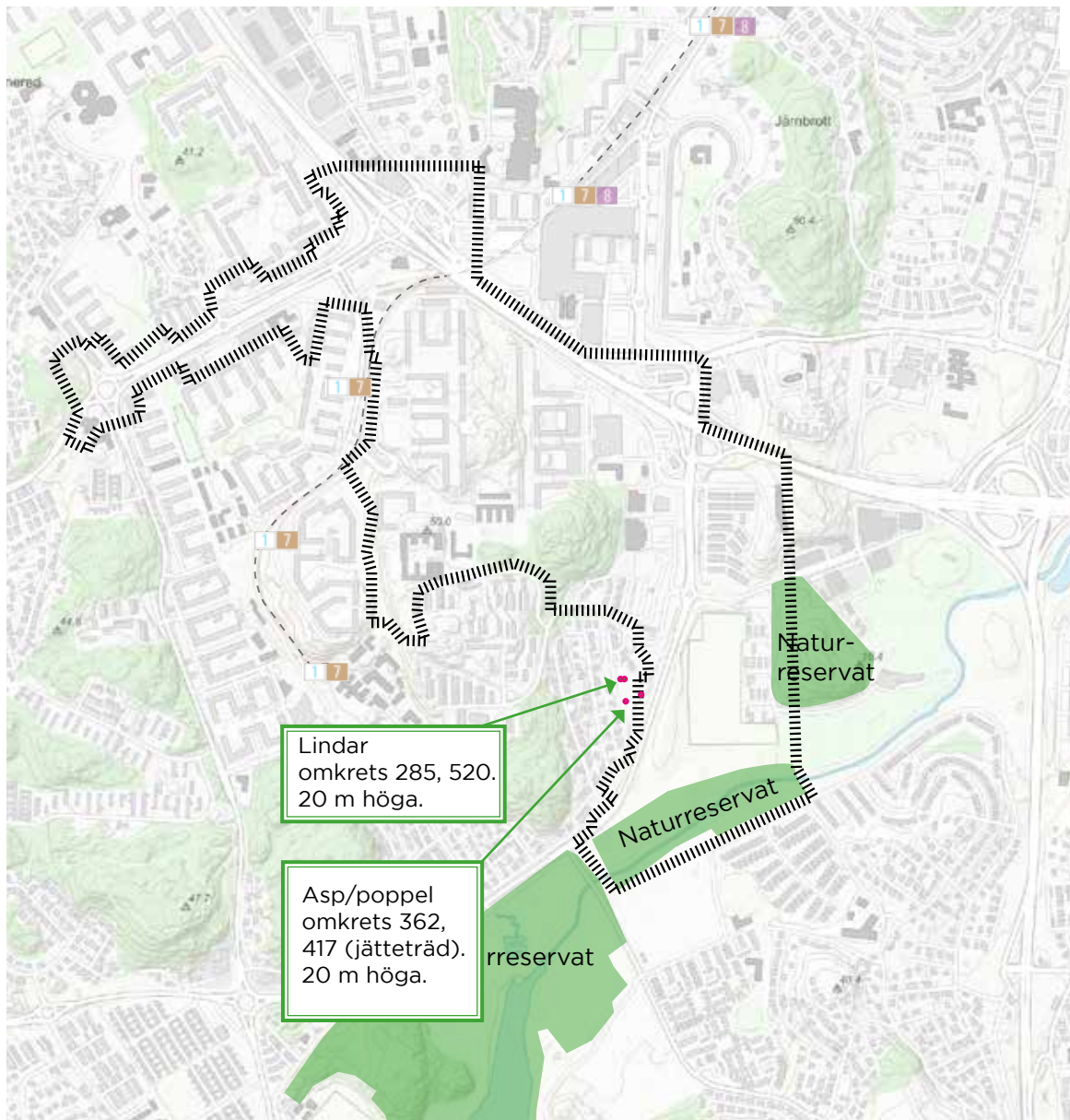

Luft: (2016, NO_2 dygn). Under 60 är gräns för miljökvalitetsnormen. Västerleden står för större delen av problemen, framförallt i nordöst.

Förutsättningar: ekologi

Programområdet innefattar en del av naturreservatet vid Välen, som bland annat är marint strandkomplex och rast- och övervintringsområde för fåglar. Fyra skyddsvärda träd finns vid Ängås gård, i områdets gräns. I övrigt se *Naturvärdesinventeringen* (pågående).

Se även *Befintliga förutsättningar: stråk* ovan för ekologiskt viktiga stråk.

Förutsättningar: Grönstrategin

Grönstrategins mål är utgångspunkten:

Socialt mål:

Göteborg är en tät och grön stad där de offentliga platserna bidrar till ett rikt och hälsosamt stadsliv.

Ekologiskt mål:

Göteborg är en tät och grön stad med ett rikt växt- och djurliv och där ekosystemens tjänster tas tillvara.

Det ger *strategierna*:

Stärk gröna **kilar** och blågröna **stråk**

Stärk de gröna **kopplingarna** i stan mellan kilarna.

Med **varierat** innehåll för flora och fauna (inkl människor).

Utveckla genom **skötsel**, även för medborgarinitiativ.

Säkerställ **god tillgång** till parker och natur,

Synliggör grönområdena, gör medborgare delaktiga.

Nyttja och utveckla **ekosystemtjänster**.

Mer grönt i **hårdgjord** stad: skönhet/rum, ekosystem, klimat,

För programmet föreslås det förenklas så här:

Stärk **stråk**

Variation

Utveckla genom **skötsel**

Medborgarinitiativ

God **tillgång**

Synliggör

Ekosystemtjänster.

Stråk

Variation

Skötsel

Delaktighet

Tillgång

Synlighet

Ekosystemtjänster

Förutsättningar: programmets mål

Grönstrategiein förelås knyta an till programmets mål så här:

NÄRA	
 Skötsel Tillgång	Tryggt och enkelt att resa hållbart och nära till det som behövs i vardagen
 Stråk	Skapa ett väl fungerande nätverk av gator och stråk som stärker kopplingarna inom och utom området.
 Variation	Levande stråk och platser med en blandning av handel, verksamheter och boende
 Tillgång	Nära till parker, naturområden och ett rikt föreningsliv
SAMMANHÅLLEN	
 Tillgång Skötsel	Barn och unga i Tynnered har tillgång till skolor/förskolor samt utemiljöer av mycket hög kvalitet
 Stråk	En trygg och levande stadsdel som bidrar till ökad integration och social hållbarhet
 Stråk Skötsel	Attraktiva och trygga mötesplatser och stråk som överbygger både fysiska och sociala barriärer
 Stråk Synlighet	En ökad orienterbarhet
ROBUST	
 Delaktighet	Ökad delaktighet i och kunskap om samhällsplanering hos medborgare
 Delaktighet Skötsel	Ökad mellanmänsklig tillit och upplevd trygghet i området
 Ekosystem-tjänster	Bevara och stärk Tynnereds kvaliteter genom en utveckling som bidrar till att begränsa klimatpåverkan
 Stråk	Tynnered har en tydlig identitet, som en integrerad del av staden med närhet till hav och natur
 Variation Ekosystem-tjänster	Naturvärden och ekosystemtjänster i området stärks

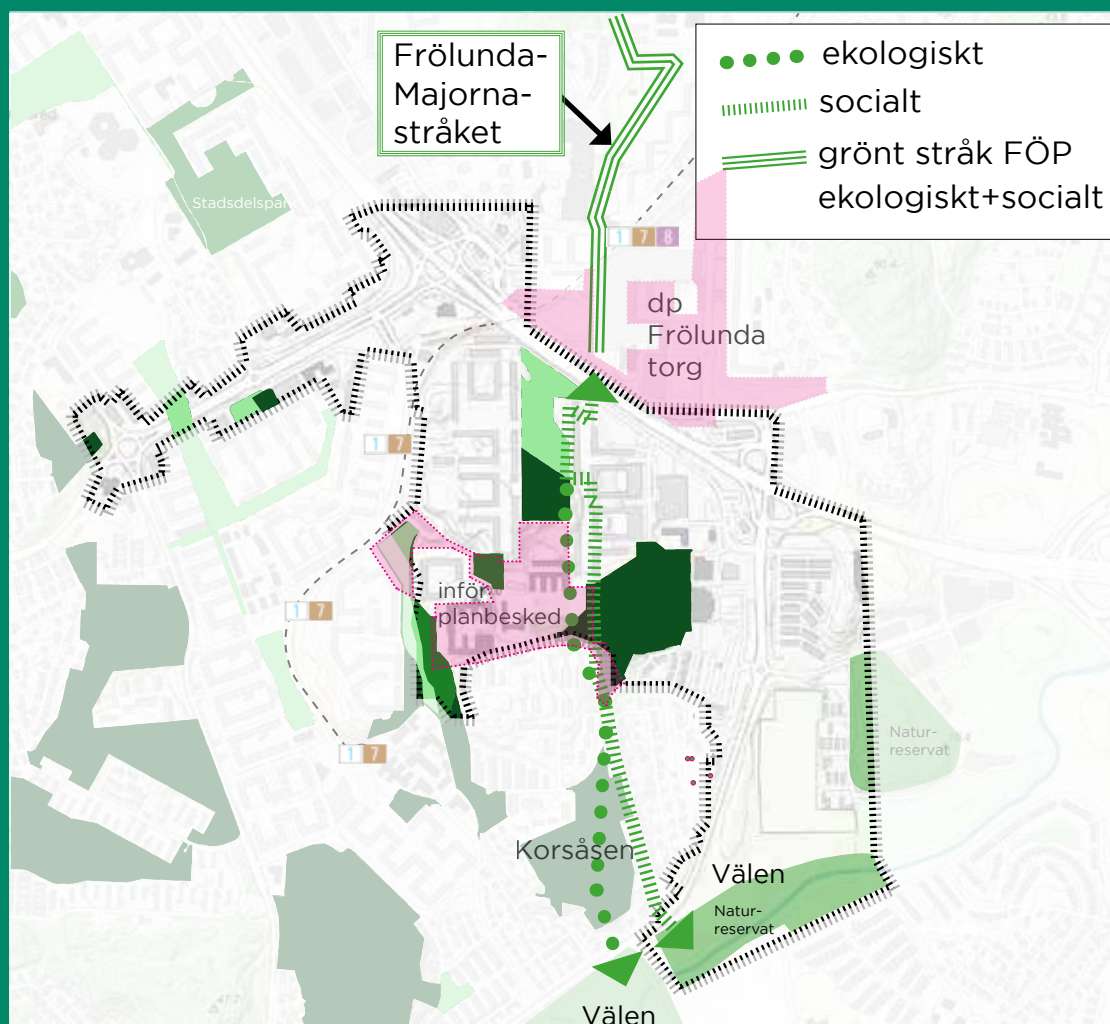
Förslag

- **Topasparken:** värna tillgänglig yta; nyttja och utveckla parken (bland annat entréer) och stråken från Frölunda torg till Välen, via Topasparken och Korsåsen.
- **Välen:** värna naturvärden; nyttja och utveckla Änggårdsbergen-Välen-stråket; skapa bostadsnära park och entréer till en framtida stadspark.
- **Ängås- och Safirpassagen:** värna tillgängliga ytor; nyttja och utveckla parkstråket.
- **Kastanjeallén** till Välen: utveckla de delar som ligger inom programområdet. (Korsningen Skattegårdsvägen samt entré till Välen).
- **Lekplatser:** skapa ny områdeslekplats i öster.

Topasparken och stråken från Frölunda torg till Välen.

Nyttja och utveckla parken, bland annat entréerna, och stråket från Frölunda torg via den populära Korsåsen till Välen. Värna tillgängliga gröna ytor.

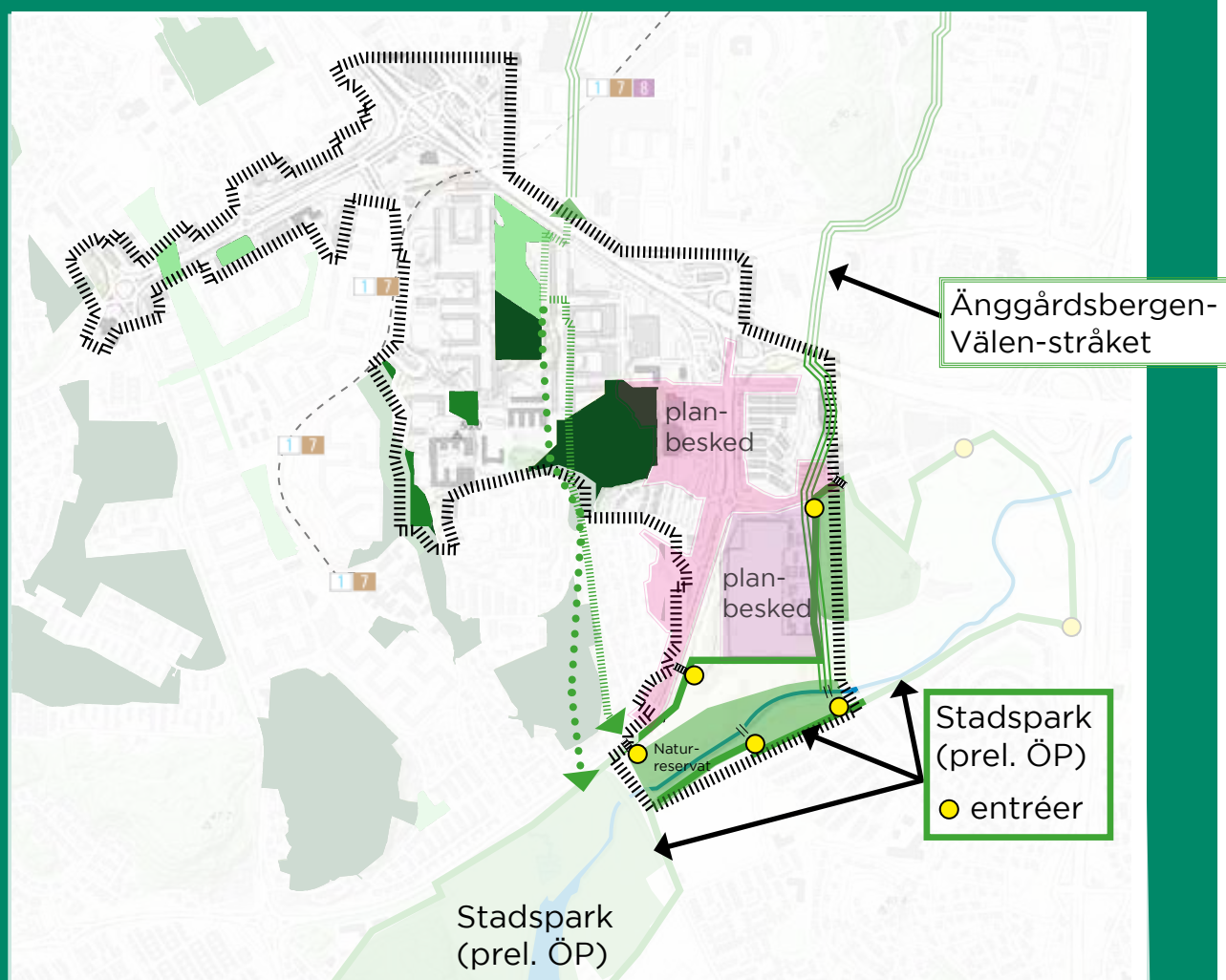
Topasparken och stråken från Frölunda torg till Välen.

Nyttja och utveckla parken, bland annat entréerna, och stråket från Frölunda torg till Välen. Värna tillgängliga gröna ytor.

Välen.

*Nyttja och utveckla parken och stråket från Frölunda torg till Välen.
värna naturvärden; nyttja och utveckla Änggårdsbergen-Välen-stråket;
skapa bostadsnära park och entréer till en framtida stadspark.*

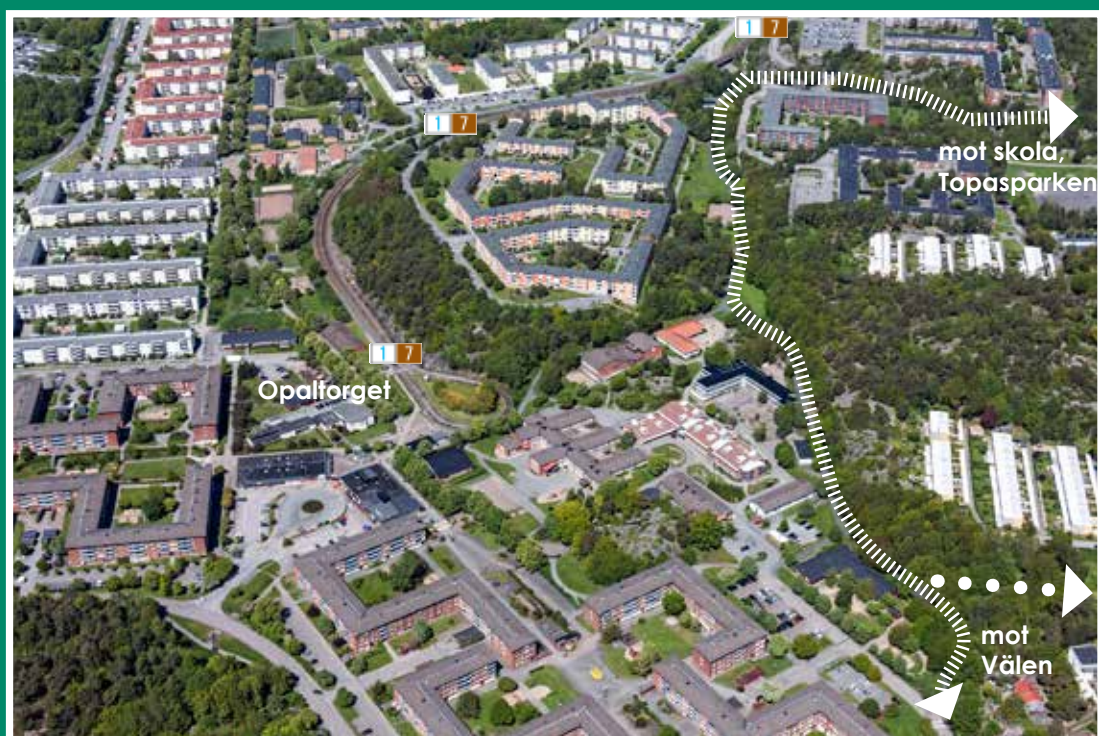
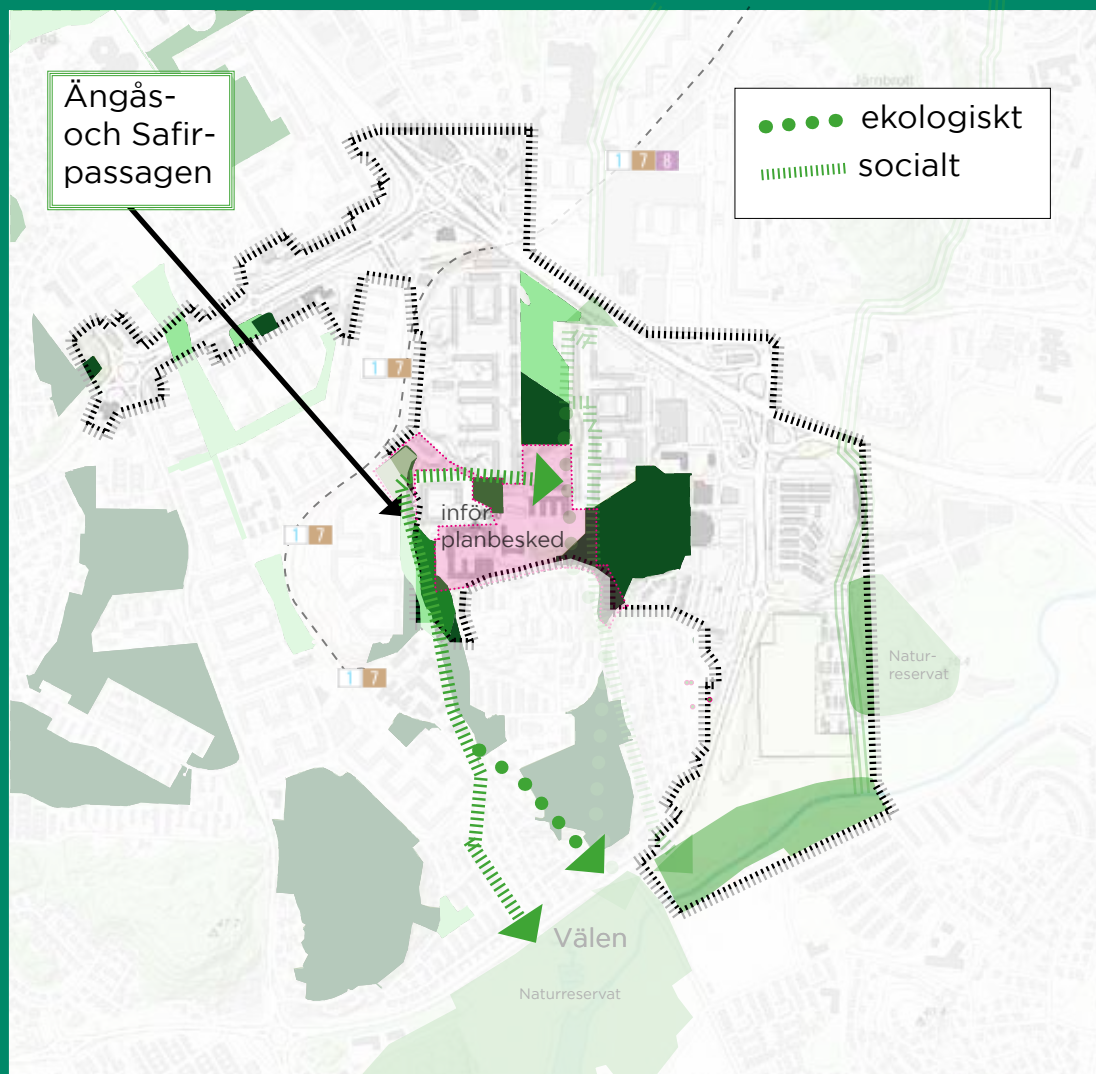
Välen.

*Nyttja och utveckla parken och stråket från Frölunda torg till Välen.
värna naturvärden; nyttja och utveckla Änggårdsbergen-Välen-stråket;
skapa bostadsnära park och entréer till en framtida stadspark.*

Ängås- och Safirpassagen.

Värna tillgängliga ytor; nyttja och utveckla parkstråket.

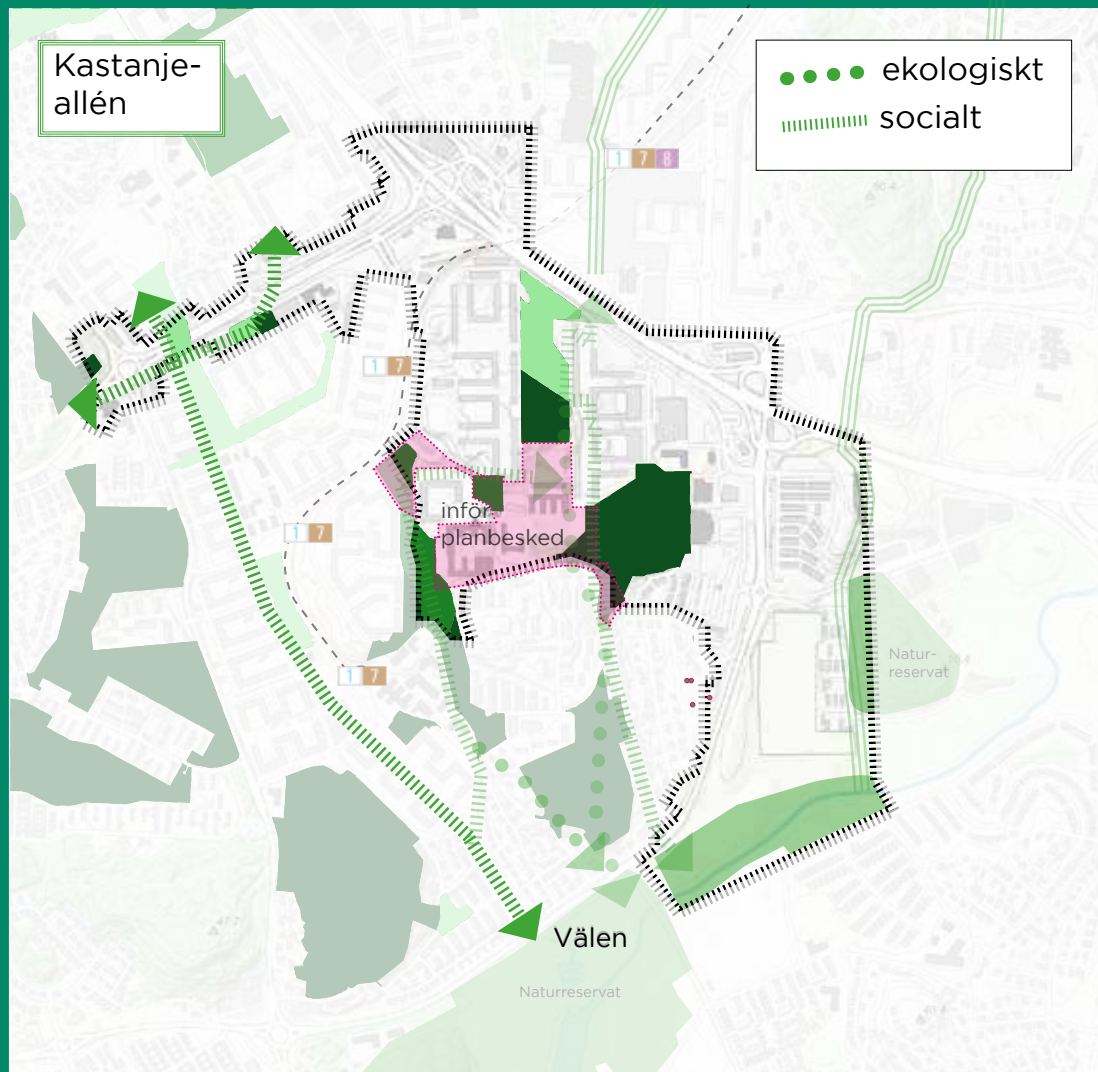
Ängås- och Safirpassagen.

Värna tillgängliga ytor; nyttja och utveckla parkstråket.

Kastanjeallén till Välen.

Utveckla de delar som ligger inom programområdet: gångvägen under Skattegårdsvägen samt koppling längs med Skattegårdsvägen.

Kastanjeallén till Välen.

Utveckla de delar som ligger inom programområdet: gångvägen under Skattegårdsvägen samt koppling längs med Skattegårdsvägen.

Bilaga: förra programmet (2004)

Förstärk kontakterna mellan Välen och programområdet.

Förbättra och bibehåll de befintliga friytorna i norr.

Gör rekreationsområdena i söder tillgängliga för de boende i norr.

Satsa på höjd grönytekvalitet. Utveckla och standardhöj parkerna.

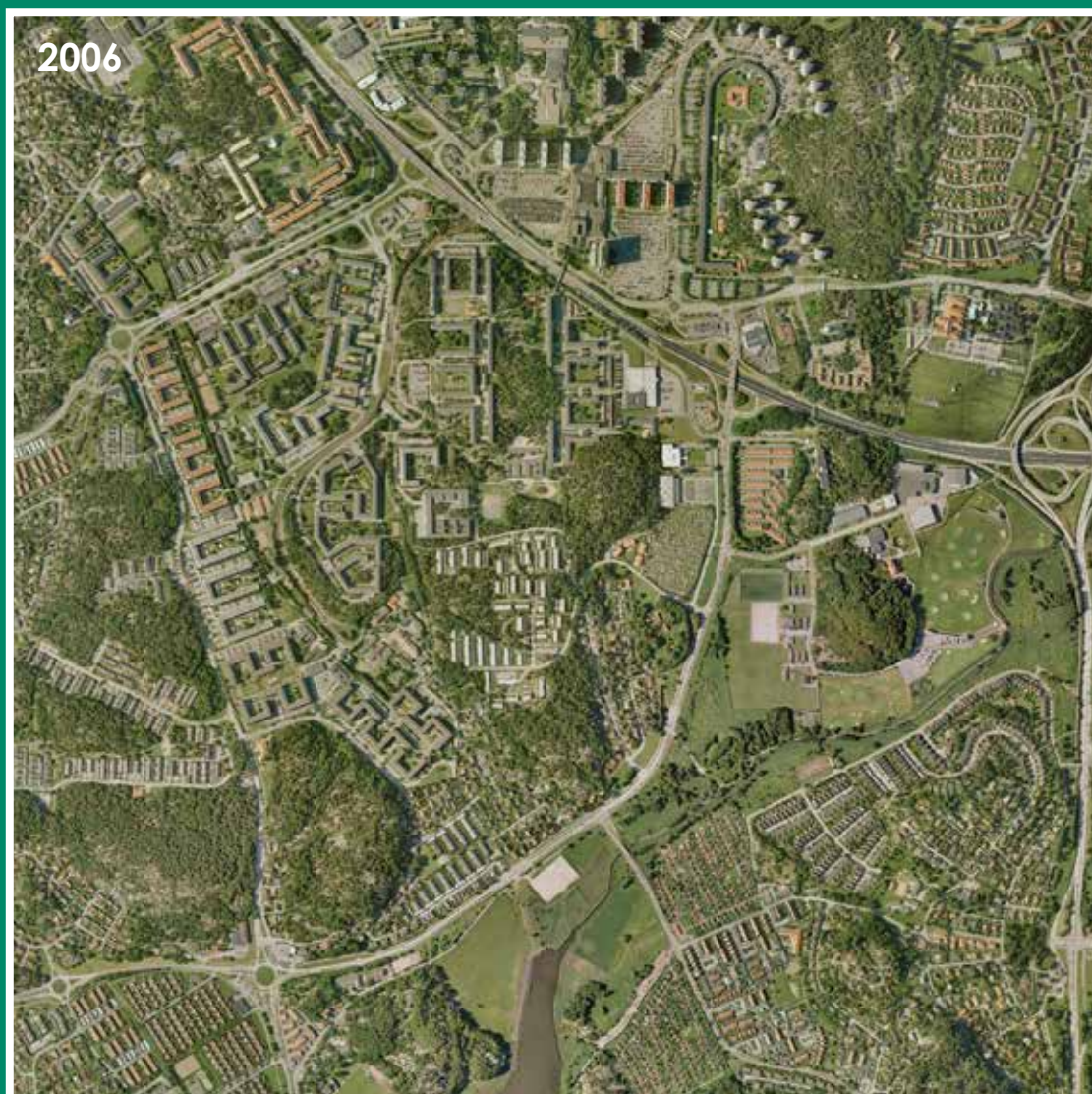
Utnyttja viss kvartersmark som allmän plats.

Samnyttja skolors och förskolors ytor för höjd standard på vissa platser.

Minska trafikområdena kring Briljantgatan, plantera rumsbildningar.

Utveckla Kastanjeallén till ett socialt parkrum ("stadsparkskaraktär").

Lekytor för små barn på de öppna gårdarna (kvartersmark).

Tillgänglig park och natur

Utöver fysisk närhet påverkas människors tillgång till park och natur av hur tillgängliga områdena är. Olika grupper av människor har olika behov och det är därför viktigt att planera för alla olika förutsättningar. Enligt Grönstrategins delstrategi 4.4.2 bör Göteborgs parker och naturområden i möjligaste mån vara tillgängliga och användbara för alla, där topografi är en viktig aspekt att ta hänsyn till.

Stadens grönområden har klassificerats i fyra olika kategorier utifrån deras förutsättningar att rymma parkkvaliteter med avseende på tillgänglighet, både vad gäller angöring och vad gäller krav på relativt plana ytor för vistelsekvaliteter.

Kategori 1

Områden där i stort sätt hela ytan har förutsättningar att fungera ur tillgänglighetssynpunkt. Större delen av ytan, minst 0,2 hektar, utgörs av en relativt plan yta. Rör sig generellt om mer renodlade parkmiljöer, men kan skötas mer eller mindre intensivt.

Kategori 2

Områden som i delar har förutsättningar att fungera ur tillgänglighetssynpunkt men i andra delar är otillgängliga. Minst 0,2 hektar av ytan utgörs av en relativt plan yta. Dessa ytor är ofta hybrider mellan park- och naturmiljöer.

Kategori 3

Områden med begränsade förutsättningar att fungera ur tillgänglighetssynpunkt. Mindre delar bedöms kunna tillgängliggöras men detta krävs generellt större insatser. Dessa ytor är generellt kuperade ytor med naturmarkskaraktär eller intensivt skött park med svår topografi. Notera att dessa områden kan ha stora rekreativa värden för dem som har möjlighet att nyttja dem.

Kategori 4

Områden som bedöms sakna förutsättningar att göras tillgängliga för allmänheten. Ofta kraftigt kuperade ytor med naturkaraktär. Notera att dessa områden kan ha stora rekreativa värden för dem som har möjlighet att nyttja dem.

Sociotopvärden

Sociotopvärden är ett sätt att beskriva kvaliteter på en plats, och vilka förutsättningar en park måste ha för att kunna inhysa en viss funktion. Sociotopvärden används som ett planeringsverktyg med syfte att skapa mångfunktionella parker och naturområden av hög kvalitet.

Stadens grönstruktur ska ha förutsättningar för att inhysa olika sociotopvärden. I följande tabell redovisas de sociotopvärden som ska finnas i en bostadsnära park respektive en stadsdelspark, och vilka fysiska förutsättningar detta kräver:

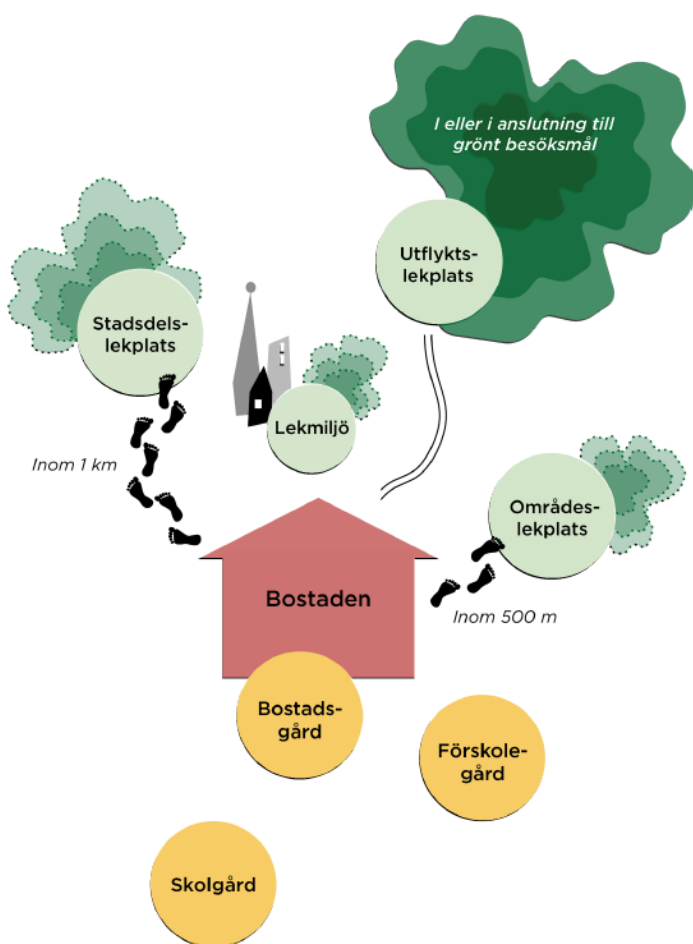
	Kvaliteter (sociotopvärden)	Förutsättningar
BOSTADSNÄRA PARK Inom max 300 meter från bostad	Vila - Lugn och ro - Avkoppling - Hämta kraft	Större delen av parkytan understiger ljudnivå på 50 db
	Mötesplats* - Folkliv - Umgås - Titta på människor - Ha möten	- Parken behöver vara minst 45 m bred - Innehålla sittplatser - Minst hälften av parkytan är solbelyst kl 12 vid vårdagsjämning - Plan, öppen yta
	Grön oas - Lummighet och/eller omslutande rumslighet - Kontrast mot omgivningen	- Huvudsakligen vegetationstäckt mark - Parken behöver vara minst 45 m bred
	Varierat växt- och djurliv Många arter av växter och djur	- Variation av livsmiljöer både övergripande livsmiljöer, t.ex. lövskog, och ett småskaligare livsmiljöer, exempelvis grova träd med bohål. (Ett varierat växt- och djurliv kallas också en stor biologisk mångfald.)
STADSDELSPARK Inom max 1 kilometer från bostad	Picknick - Picknick - Grilla - Utflykt med fika	- Attraktiv plats - Tillgängliga sittplatser
	Sällskapslek - Boule - Kubb - Brännboll	- Parken behöver vara minst 45 m bred - Plan, öppen yta klippt gräs
	Promenad - Promenera - Vandra - Strosa	- Underlag, tillgänglighet, variation? - Minsta mått sammanhängande stråk 500 m - Möjlighet till vila - sittplatser - God orienterbarhet
	Lek - Lekplats och/eller fri lek - Till exempel; kojbygge åka lådbil, åka pulka, klättra, cykla, vattenlek	- Tillrättalagd lek i form av lekredskap och/eller ej tillrättalagd lek i form av annat än lekredskap - Plan yta och/eller ojämn terräng

Källa: Stadsdelsvis Grönplan för Lundby, park- och naturförvaltningen, Göteborgs stad (2018)

Riktlinje för lekplatser

Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser ska ge vägledning för hur förvaltningen ska planera, sköta, förvalta och utveckla stadens lekplatser. Fem principer har tagits fram och ska ligga till grund för arbete med allmänna lekplatser och andra lekmiljöer. För att skapa en lekvänlig stad ska stadens lekplatser vara: nära; för alla; utvecklande och stimulerande; säkra samt hållbara.

Den allmänna lekplatsen är en viktig oas för barn och fyller en betydelsefull funktion som offentligt rum och mötesplats i staden. Alla i Göteborg ska ha nära till utomhuslek, framförallt genom allmänna lekplatser men också genom andra lekmiljöer.

Områdeslekplats

- Lekplats riktad främst till mindre barn.
- Bör finnas inom 500 meters promenad från bostaden utan att passera större barriär.
- Bör placeras i anslutning till park- eller naturmark för att skapa förutsättningar för att leken kan fortsätta in till naturen. Det är dock viktigt att lekplatsen endast upplevs vara en del av parken och att säkra sociotopvärdena som gäller för aktuell kategori av park.

Stadsdelslekplats

- Större lekplatser som besöks av de som bor i hela stadsdelen och är samlingsplats för alla åldrar.
- Bör finnas inom 1 km från bostad.
- Bör ligga i anslutning till park- eller naturmark framförallt till stads- eller stadsdelsparker för att skapa förutsättningar för att leken kan fortsätta in till naturen.

Utflyktslekplats

- Stora lekplatser som är unika, generationsövergripande och strategiskt belägna lek- och mötesplatser som är värda att ta sig till från hela staden.
- Ska placeras väl spridda över hela staden.
- Ska vara lättillgängliga genom närhet till god kollektivtrafik och lätt att hitta till och från via trygga och tillgängliga gångvägar.

Läs mer

Följande planeringsunderlag ligger till grund för grönstrukturutredningen:

- Grönstrategi för en tät och grön stad (2014)
- Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser (2019)

Göteborgs
Stad